

"Sľúbil ste mi, že takto zomierať nebudem!"

Zlá smrť ako naliehavý lekársky problém.

Arch.Intern.Med. 1995,155:1250-1254.

Umieranie je veľmi citlivým a chúlостivým obdobím. V ideálnom prípade to môže byť čas duchovného usmierenia a vnútorného spojenia so svetom, môže to byť však aj obdobie, v ktorom dominujú príznaky choroby a strach z toho, čo príde. Umierajúci chorí sú závislí na lekároch, sestrách a sociálnych pracovníkoch, ktorí ich liečia, ošetrojú a starajú sa o nich. Veľmi preto záleží na ich skúsenostiach, poznatkoch, vedomostiach, starostlivosti a súcite. To najpodstatnejšie na starostlivosti, ktorú zdravotníci a sociálni pracovníci svojim chorým umierajúcim poskytujú, je to, že ich neopúšťajú - nech sa stane čokoľvek, oni u nich vždy zostanú, aby riešili s chorým a jeho rodinou všetky problémy. Je obrovský rozdiel medzi stavom, kedy síce máte pred sebou neistú budúcnosť, ale ste obklopení starostlivosťou a erudovanými partnermi, a stavom kedy čelíte neznámej skúsenosti. Jedným z cieľov v práci s umierajúcimi je snaha pomôcť im dôjsť k "dobrej-dôstojnej smrti". Význam tohoto idealizovaného prístupu môže byť značne individuálny, ale sú v ňom pravdepodobne aj niektoré spoločné ciele. Prvým z nich je dosiahnutie stavu, kedy vlastné umieranie prebieha v relatívnom fyzickom komforte ako bez fyzickej bolesti tak aj pri nezastretom vedomí. Druhým cieľom je byť pri umieraní podporovaný a ostať v spojení s ľuďmi, ktorí sú pre chorých v ich živote dôležití. Môžu byť medzi nimi nedokončené záležitosti, ktoré môžu byť vyriešené práve v tomto období intenzívne plynúceho času. Navyše môže byť umieranie príležitosťou vyriešiť osobné konflikty, prehodnotiť stupnice hodnôt a pochopiť význam a zmysel života. A nakoniec predstava dobrej smrti väčšinou taktiež zahrňuje aj prijatie prirodzenosti smrtí ako konca ľudského života.

V skutočnosti len pomerne málo úmrtí obsahuje všetky tieto

idealizované prvky, ale je možné dosiahnuť, aby väčšina úmrtí bola prijateľná, i keď nie je možné zaistiť, aby smrť bola príjemná. Choroby môžu byť vo svojej variabilite nevyčerpatelne nepredvídateľné a veľa ľudí prežilo príliš zložitý život, než aby bolo možné dosiahnuť vyriešenie dlhodobých sporov duchovného a osobného charakteru a dôjsť ku bezproblémovému zmiereniu so smrťou. I keď úsilie umierajúceho chorého môže byť plné zmätkov, neistoty a len čiastočných riešení, je postup skúsených pracovníkov poskytujúcich starostlivosť chorým v terminálnych fázach zomierania, obvykle prijateľný pre zomierajúcich a ich rodiny.

Niektorí zomierajúci sami boli svedkami krutých spôsobov umierania a hľadajú u svojich lekárov uistenie, že oni budú extrémneho utrpenia ušetrení. Zvyčajne je to strach zo silných bolestí alebo dusenia pri dychovej nedostatočnosti. Vo svojich predstavách sa chorí taktiež obávajú závislosti na ošetrojúcom personáli, pocitu poníženia a možného rozpadu či úpadku svojej osobnosti. Tieto obavy, strach a stavy úzkosti potrebujú citlivý prístup a rozsiahle úsilie ľudí, ktorí sa o umierajúcich starajú. Pokiaľ je to možné, je potrebné im predchádzať a v prípade tieto hrozné a sklúčujúce stavy riešiť. U naprostej väčšiny chorých sa ich najhoršie obavy nevyplnia, takže láskavé ukludňovanie a erudovaná starostlivosť je všetkým čo je potrebné pre chorých urobiť. Niekedy však napriek tomu niektorí chorí umierajú napriek všetkému nášmu úsiliu zabezpečiť im úľavu. Títo chorí, u ktorých naše úsilie v ich utrpení zlyhalo sú meranou hodnotou nášho odhodlania ich neopustiť.